

Oude Kerk, 3 november 2024

Oogstdienst

ds. Johan Meijer

gelezen: Job 19: 23-27 en Marcus 12: 18-27

titel: De oogst ruist in de wind

preek

*Gemeente van onze levende Heer Jezus Christus,
lieve mensen van God,*

Een oogstdienst met wat gevoelige thema's vandaag. Thema's die gevoelig liggen in de samenleving en ook in de kerk. Niet dat dat opzettelijk de bedoeling was, maar zo gaandeweg zijn deze elementen er in gekomen. Wat voor de één vanzelfsprekend is, is dat voor een ander niet. Wat voor de één geaccepteerd is of zelfs gestimuleerd moet worden, wordt door een ander kritisch bekeken of zelfs afgewezen. De diversiteit aan opvattingen in de samenleving is ook aanwezig in de kerkelijke gemeenschap.

Ik noem drie van die gevoelige thema's die in deze dienst voorkomen. De vraag of de oogst van de jacht ook mag behoren tot de dankbaarheid van een oogstdienst. Het pleidooi voor windenergie en windmolens, die wel duidelijk spreekt in een gedicht van Klazien uit Zalk dat we zodadelijk gaan horen. En de lof op de boer op vooruitgang gebrand, de vruchten uit aarde en mijn, de drang tot ontdekken, voorkomend in het lied dat door het koor uitgezocht werd om te zingen vandaag.

Laat ik met dat lied beginnen, want dat ligt het meest vers in het gehoor. Het lijkt een lofzang op vooruitgang, wetenschap, het gebruik van fossiele brandstoffen. Het lijkt een loflied op de economie en het lijkt niet zo groen. Dit lied is best controversieel, weet ik uit discussies tussen theologen. Er zijn er die dit lied principieel niet laten zingen, er zijn er die zeggen: al dat gedoe over klimaat en duurzaamheid is maar onzin, dit lied zingt tenminste hoe het gewoon zit en hoort. En er zijn er die zeggen: laten we het als uitgangspunt nemen voor een kritische beschouwing.

Ik wil wel een eerlijke, kritische kanttekening plaatsen. De vertaling is, vind ik, niet overall even sterk. Ik heb het Engelse origineel bekeken en die heeft een iets andere kleur. Die gaat er iets minder vanuit dat de mens het centrum is van de schepping en ziet bijvoorbeeld grondstoffen niet alleen om hun nut, maar ook om hun waarde in zichzelf.

En het laatste couplet klinkt in mijn beleving net anders als je zou zeggen: Prijs God voor de oogst van genade en liefde van leiders en volken, die gewetensvol en met vriendelijkheid zorgen en dienen zodat allen geleid worden naar vrijheid en rechtvaardigheid en dat allen gevoed mogen worden. Ik snap ook wel dat dit niet in het rijmschema past, maar het raakt voor m'n gevoel net iets meer het origineel, dan de her en der wat hoekige vertaling.

Een meer hoopvolle een meer humane toekomst, als oogst van onze gezamenlijke inspanningen. Dat klinkt een beetje anders.

Maar toch: de gevoeligheden zijn aangeraakt en met de diversiteit van opvattingen, ook binnen de kerk, moeten we leren omgaan. En dat is niet nieuw, ook niet als het gaat om het omgaan met thema's als vrede, gerechtigheid en heelheid van de schepping, want daar ging het in mijn kindertijd ook over en dat is toch minstens veertig jaar geleden. Het zijn alleen niet zulke populaire thema's en daarom raakten ze ook weer wat buiten beeld, totdat de noodzaak zich aandienende in de huidige wereldtijd om het er wel weer over te hebben.

En dan zit je in 2024 in een Oogstdienst. De oogsttafel rijk gedekt, na gevarieerde seizoenen, waarin het één uitbundige oogst gaf, het ander wat achterbleef, de prijzen varieerden en sommigen een aardig resultaat boekten, maar vooral velen zich grote zorgen blijven maken om de voortgang van bedrijf en leven. En arbeidsvreugde toch ook wel overschaduwde wordt door donkere wolken.

En dan hoor je woorden uit Job, dat zijn best indringende woorden. Ook over donkere wolken boven het mensenbestaan, over een flinke tegenwind, over onheil dat raast door je land, en een rotsvast vertrouwen dat mijn Redder leeft, dat God zal ingrijpen op aarde en dat ik met mijn eigen ogen, uit mijn eigen lichaam God zal zien. Daarmee zeg je niet niks, Job.

Daarmee zeg je dat hoe uitzichtloos het ook lijkt, je hoop houdt op uitzicht. En is dat niet precies wat zo moeilijk is, vooral in deze wereldtijd? Hoe vaak wordt niet gebeden, gesmeekt, geschreeuwd om Gods ingrijpen in al die afschuwelijke situaties van hongersnood, oorlog en strijd. In het bekende lied Een vaste burcht is onze God van Luther staat: Al wordt de wereld ook een hel en 't leven niets dan lijden, wij vrezen niet, Immanuel zal stellig voor ons strijden. Het is in sommige Protestantse kerken luid gezongen in de afgelopen week. Maar wie kan nog hopen op Goddelijk ingrijpen bij alles wat we zien en horen?

En als we Jezus horen zeggen: Hij is geen God van doden, maar van levenden, waarom vallen er dan zoveel doden en wordt het leven dan zo bedreigd?

Misschien komt dat omdat wij God buiten onszelf geplaatst hebben, als een Macht die als een Almacht aan alle touwtjes trekt, als was de schepping een machine. Misschien hebben we de Allerhoogste wel teveel op een voetstuk gezet. En hebben we het geloof in ons eigen kunnen verloren. Misschien is de wanhoop wel dat wij het vertrouwen in onszelf opgegeven hebben. In onszelf als instrument in handen van de Eeuwige. In onszelf als begenadigd schepsel, dat samen met medeschepselen ook goede dingen kan bedenken en doen.

Het ziet er naar uit dat steeds meer mensen bij de pakken neer gaan zitten. Ook in onze kringen. Dat het geloof en het vertrouwen afneemt. Dat we onze strijdvaardigheid afleggen.

Nee, wij zijn het antwoord niet op alle grote vragen, wij kunnen in ons eentje de klimaatcrisis niet keren, wij kunnen in ons eentje politieke systemen niet keren, wij kunnen in ons eentje de oorlog niet doen stoppen. Maar wat we wel kunnen is dat wij de moed bij elkaar rapen om kinderen van de God van levenden te zijn. En de kracht verzamelen om samen met anderen een positief geluid te laten horen over het leven, de aarde, onze veelkleurige medemens.

Positieve krachten bundelen. Dat lijkt onzin uit de mond van een idealist. En toch wil ik de moed er in houden en je uitnodigen deze moed te delen, moed, vertrouwen en hoop. En dat sámen, in al onze verscheidenheid, met al onze verschillende opvattingen. Ophouden op elke slak zout te leggen en er samen voor gaan. De wind, de adem, de Geest van de Levende God proberen in de zeilen te krijgen, als een oogst die ruist in de wind als een psalm in de nacht.

Prijs God voor de oogst van inzicht en gaven, de noodzaak om te gaan ontdekken, creëren en te werken aan plannen en uitvindingen die ons samen doen werken, aan een hoopvolle toekomst, een wereld humaan.

Amen